

*Å være foreldre
er partnerskap med Gud
Dere samarbeider
med Skaperen av universet
i å forme
et menneskes karakter
og i å bestemme
framtiden ...*

INNLEDNING

For 21 år siden ble livet mitt veltet opp ned: Jeg ble mor for første gang. Vår lille Simon var så velkommen og ønsket som han kunne bli, og jeg elsket ham fra første stund. Men planlagt, det var han ikke! Jeg var aldri en sånn jente som var opptatt av barn og passet unger da jeg var ung. Faktisk så hadde jeg, i en alder av nesten 30 år og med venners barn på alle kanter, aldri byttet en eneste bleie. Og nå var jeg der på barselavdelingen og kjente meg fryktelig liten. Jeg satt med den skjønne, skremmende lille bylten i fanget mens tårene rant og melkesprengen overgikk alt jeg hadde forutsett. Det eneste jeg tenkte var: Hvordan i alle dager skal mannen min og jeg klare dette? Hvorfor har ingen forberedt oss på det? Hvorfor har ingen gitt meg en ABC for hva som nå skal skje?

Jeg husker hvordan Alvoret og ansvarsfølelsen kom krypende og etter hvert overmannet meg, og hvordan jeg gjennom tårene utbrøt: «Tenk om noen tar ham? Tenk om vi mister ham?» Og jeg mente bokstavelig talt i gulvet!

Men – takk og lov – vi vokser med ansvaret, og jeg greide både bleieskift og amming. Etter hvert har også den lille bylten vokst seg stor og blitt en flott, ung mann som har skikket seg vel. Men hadde noen på det tidspunktet spurt meg om hvilken plan og strategi jeg hadde for hans åndelige utvikling, så tror jeg at jeg hadde slått. Mitt eneste fokus var mat, søvn, bleier – og så sukket jeg støtt og stadig inderlig til Gud: «Kjære Gud, hjelp oss å passe på ham! La det gå ham vel. Og la oss få sove!»

De siste årene har jeg igjen balt med de samme spørsmålene, men nå med tenåringer i fokus. Men ordene har gått fra det bokstavelige til en dyp, overført betydning: Tenk om vi mister ham! Tenk om noen tar ham! Og jeg kjenner at jeg kan synke. Det er da jeg klynger meg til det jeg vet: Jeg står ikke alene; jeg samarbeider med selveste Skaperen og med mine søsken i troen. Og her er vi ved kjernen i denne boka. Jeg tror menigheten er gitt oss blant annet for at vi gjennom den kan støtte hverandre og gi hverandre et mer helt bilde av hvem Gud er. På den måten kan vi «sammen med alle de hellige, bli i stand til å fatte bredden og lengden, høyden og dybden, ja, kjenne Kristi kjærlighet som overgår all kunnskap».¹

Nettopp dette store fellesskapet er på mange måter min trøst når jeg ser tilbake på de siste 20 årene i eget liv. For det er så mange ting jeg skulle ønske jeg hadde gjort annerledes, som jeg skulle ønske jeg *hadde* gjort. Eller ikke gjort i det hele tatt! Så har jeg levd det livet jeg har levd, og er nødt til å lande i det. Jeg ønsker å stole på at Gud alltid er større, og på at han kan ta det lille jeg har og gjøre det til noe mye større.²

De neste sidene er ment som en inspirasjon og hjelp til deg som leder i en menighet, for at dere skal kunne gi nettopp denne støtten til foreldre og andre voksne i menigheten. Den første delen tar for seg hvilke tanker og ideer som ligger under denne måten å jobbe på, den har som mål å bidra til både inspirasjon, bevisstgjøring og kunnskap om temaet. Del to er av mer praktisk art og vil gi helt konkrete tips til hva du kan gjøre. Begge delene er ment som en veiledning til å kunne lage en plan for hvordan vi legger opp vår menighetsdrift slik at de som går der kan utrustes til et disippelliv. Begge delene har hele menigheten i tankene, og beskriver således et all-generasjons-prosjekt der vi alle blir satt i stand til på en bedre måte å gi ordet om Jesus videre til neste generasjon, så også de kan vokse inn i en nær og varig relasjon til ham. I tillegg håper jeg boka vil kunne inspirere deg som er forelder. Jeg håper den vil gi deg en trygghet på at du er god nok, og en bevissthet om å bruke dagene klokt, så dine barn ser din levende tro midt i sin hverdag.

Vi trenger alle noen å ligne, og vi kan alle være noen andre kan se opp til. Men vi trenger hjelp til å vite hvordan det kan skje.

Slik det er enhver disippels ansvar å leve et disippelliv, må det være menighetenes ansvar å vise dem hvordan, enten det dreier seg om livet på ar-

beidsplassen, i nabolaget eller livet i hjemmet. Min bønn er at menighetene, ved å legge opp en konkret strategi, skal bli en kraftstasjon og en kilde for ethvert medlem i ethvert hjem, slik at de blir satt i stand til å leve slik at den levende troen på Jesus Kristus får utfolde seg på en sunn, sann og naturlig måte – midt i folks hverdag.

Jeg håper og ber om at denne boka vil kunne bli en ressurs for deg og din menighet i så måte.

1 Efeserne 3,18

2 Johannes 6,1–13

Del 1

Hver for seg kan både hjem og kirke gjøre mye
for å vise den unge hvem Gud er.

Men hva ville ha skjedd om vi kombinerte de to,
slik at de gjensidig forsterket hverandre?

Kan det være mulig at en pluss en ikke blir to, men tro?

KAPITTEL 1: OPPVÅKNINGEN

For noen år siden dumpet jeg over Mark Holmens bok *Faith begins at home*³ der jeg leste urovekkende statistikk: Flertallet av barn som vokser opp i kristne hjem, forlater troen på Jesus (eventuelt et aktivt menighetsliv) når de blir voksne. Jeg leste om ting som jeg vel egentlig hadde sett rundt meg, men som jeg ikke hadde latt synke inn. Nå, derimot, lot jeg det treffe meg i hjertet, og jeg kunne ikke annet enn gråte.

Jeg gråt over alle de av mine venner som en gang hadde vært en selv-sagt del av ungdomsmiljøet i menigheten, men som nå lo litt av sin ungdommelige iver og naivitet.

Jeg gråt over alle barna fra menigheten som ikke lenger så det som relevant å være en del av et kristent miljø.

Jeg gråt over alle dem som var blitt skuffet over kristne mennesker og miljøer, som var blitt skjøvet ut av en striglet, kristen setting fordi de ikke passet helt inn i formen; rommet ble rett og slett for trangt.

Jeg gråt.

Så leste jeg videre om noe som også egentlig er en selvfølge, men som vi ikke har tatt særlig hensyn til i menighetene våre de siste femti årene: Det er hjemmet som har den største innflytelsen i et barns liv når det gjelder overføringen av tro. Foreldrene er de viktigste påvirkere. Vi vet det intuitivt når det gjelder skolearbeid, verdier og livsstil, men vi har unnlatt å ta det på alvor når det gjelder kristenliv. I stadig større grad har vi sett den kristne opplæringen bli satt bort til profesjonelle søndagsskolelærere og kule ledere, og at hjemmet har inntatt en mer passiv rolle. Det skal mye til for en

³ M. Holmen, *Faith begins at home*, Regal Books, 2005 (på norsk: M. Holmen, *Tro på hjemmebane*, Willow Creek Norge, 2009).

forsiktig pappa eller en lite trenet mamma å matche de stadig bedre programmene i søndagsskolen, så hvorfor ikke bare la søndagsskolen ta seg av den slags? Ikke fordi foreldrene ikke ønsker å bidra, men fordi man antar at det er bedre på den måten. Og i beste mening blir hjemmene stadig mer tappet for kompetanse om å snakke naturlig om troen på og livet med Gud. I dag viser det seg at de færreste kristne familier har jevnlig samtaler om troen på og livet med Gud. De færreste kristne familier ber jevnlig sammen, eller leser jevnlig sammen i Bibelen, ja, færre enn ti prosent gjør faktisk dette, skal vi tro tallene fra Mark Holmens bok.

I beste mening blir hjemmene stadig mer tappet for kompetanse om å snakke naturlig om troen på og livet med Gud.

Og jeg gråt igjen. Denne gangen gråt jeg over alle de timene jeg som barne- og familiepastor hadde brukt på å planlegge gode, fancy opplegg for barna i kirken, mens jeg ikke hadde ofret en tanke på hvordan jeg kunne bruke noen av ressursene på å hjelpe foreldrene til å sette Jesus på dagsorden hjemme. Jeg så at vi som menighet hadde kommet ut av kurs, og at mange unge hadde ramlet av på veien mot målet. Ikke fordi vi gjorde noe galt, men fordi vi hadde unnlatt også å gjøre det som var mer effektivt: å hjelpe hjemmene til å hjelpe seg selv. Jeg gråt. Så tørket jeg tårene, pustet dypt og tenkte: Dette kan vi ikke vite om uten å gjøre noe med det!

Statistikkene som Holmens bok bygger på kom fra Barna Group, og de peker alle i samme retning: Svært mange av barna som vokser opp i kristen sammenheng, velger bort livet med Jesus (eller i hvert fall et aktivt menighetsliv) som voksne. Det er nok mange årsaker til at så skjer, og forskningen gir ikke noe entydig svar. Den sier imidlertid noe om grunnen til at noen forble kristne som voksne: Et gjennomgående trekk var at de hadde sett en levende tro komme til uttrykk i hverdagslivet til foreldrene. Dette bekreftes også av undersøkelsen fra NLA Høgskolen som ble publisert i 2013: Av dem som kaller seg «aktive kristne» i dag, har brorparten erfart jevnlig kristen praksis i sitt barndomshjem (bønn, bibellesning, gudstjenester mm).⁴

⁴ NLAs undersøkelse «Unge erfaringer med tro», publisert i forbindelse med Indremisjonsforbundets Lev Livet-konferanse i Sandnes samme år. I boka vil det bli vist til flere funn fra denne

EN FAMLENDE BEGYNNELSE

Da jeg ble kjent med disse statistikkene, satt jeg i barne- og familierådet i det som da het Misjonsforbundet UNG⁵ (UNG), og vi var flere i rådet som fikk oss en støkk av de samme tallene. Lenge hadde vi jobbet litt tilfeldig og lurt på hva vårt mandat og oppdrag egentlig var. Med denne oppvåkningen ble det hele tydelig: Vårt mål ble å lage en plan for å få skuta på rett kurs igjen, en plan som kunne hjelpe menigheter til å utruste sine medlemmer, slik at de bedre kunne gi troen videre til de som kom etter. Som et råd innen UNG dekket vårt mandat de fra 0–20 år. Det ble dermed naturlig å ta tak der de unge er mest, nemlig hjemme.⁶

I 2010 forelå første utgave av planen som fikk navnet Levende tro. Dette var UNGs første bidrag til menighetene for å hjelpe dem til å bli mer strategiske i sitt arbeid med å nå den oppvoksende generasjon i alderen 0 til 20 år. Som ansatt i Skien Misjonskirke, fikk jeg anledning til å teste ut ulike ting underveis i jobben med planen, og kunne kjenne på hvordan arbeidet med dette var i praksis. En ting som fort ble klart, var at i menigheten kan man ikke isolere dette arbeidet til å kun gjelde barn og unge. De skillelinjene som er nødvendige for å være funksjonelle sentralt i en organisasjon, ble kunstige lokalt. Så selv om UNGs mandat gjaldt de opp til 20 år, og Misjonskirken Norge sitt mandat handlet om de voksne, var vi nødt til å se på helheten lokalt. I Skien utvidet vi derfor vårt fokus til å gjelde hele menigheten.

Her er det viktig å føye til at Misjonskirken Norge noen år senere tydeliggjorde sitt fokus på fordypning ved å løfte disippelliv som ett av fem satsningsområder. Gjennom denne satsningen er drømmen at flere hjem og menigheter blir arenaer for utvikling av en levende tro. «Å være Jesu disippel er ikke et krav, men en mulighet til å gå i 'livs-lære' hos Jesus», skriver Misjonskirken på sine hjemmesider. «Dette skjer midt i dagliglivene våre – i

undersøkelsen. Det må imidlertid nevnes at undersøkelsen har en stor svakhet i det at det kun er 483 gjeldende respondenter, og at de som har svart i stor grad kaller seg kristne. Mest trolig ville svarene ha vist en større bredde og gitt flere svar om de også hadde fanget opp dem som ikke lenger kaller seg kristne. Undersøkelsen viser likevel noen tendenser som er verdt å ta med, noe som er grunnen til at vi bruker den som støtte til det jeg skriver i denne boka.

⁵ På generalforsamlingen i 2016 byttet Misjonsforbundet navn til Misjonskirken Norge. Barne- og ungdomsorganisasjonen heter således Misjonskirken UNG (forkortes UNG etter dette).

⁶ Barn har om lag 3000 timer i året til fri disposisjon etter at søvn og skole er tatt bort. Samtidig kan man anslå at et menighetsbarn er på søndagsskolen i omlag 42 timer pr år.

våre kamper og fester, sorger og gleder, nederlag og suksess.»⁷ I arbeidet med Levende tro og Disippelliv⁸ ønsker vi å inspirere til en relasjon med Jesus som preger hverdagslivet vårt. Målet og hensikten med Levende tro er altså at den enkelte får hjelp til å vokse i denne relasjonen slik at troen blir slitesterk – kort sagt, at den enkelte får hjelp til å leve som en disippel av Jesus og følge etter ham. Vi kommer mer inn på hvordan disse to er nært beslektet og henger sammen flere steder og på ulike måter i denne boka.

***Et liv som etterfølger av Jesus vil innebære
at man ønsker både å gå dypere i sin relasjon med Gud,
og å gi troen videre til andre.***

Grunnen til at også de voksne er uvurderlige i dette arbeidet, er at dersom foreldre skal gi noe til sine barn, må de selv være utrustet – med metoder og verktøy, men også til å pleie sitt eget disippelliv sammen med Jesus. Det er først når troen lever i den enkelte at man kan gi den videre! Og: De unge foreldrene kan ikke gjøre dette alene – i likhet med barna trenger også de noen å se opp til. Et liv som etterfølger av Jesus vil innebære at man ønsker både å gå dypere i sin relasjon med Gud, og å gi troen videre til andre. Hvordan det kan skje, og hva som er naturlig, vil variere med alderen og livsfasen man er i. En viktig sak for menighetene blir da å finne ut hvordan man når de ulike målgruppene, slik at de stadig vokser i sin egen tro, og at de blir satt i stand til å gi den videre til dem som kommer etter.

Vårt fokus på å utruste hele menigheten til dette oppdraget, ga oss to hovedmålgrupper:

- de med barn i huset, der vi ville gi noe til barna i de ulike aldrene
- de voksne, der vi ville gi noe tilpasset livsfasen de var i

Foreldre fikk med andre ord ressurser for å gi troen til sine barn, samt innspill om hvor barna var rent kognitivt og psykologisk i de ulike aldrene. Voksne i andre aldersgrupper fikk innspill om hvordan de kunne leve ut og dele sin tro i den livssituasjonen de var.

⁷ <http://mknu.no/disippelliv/>

⁸ Når jeg senere skriver Disippelliv med stor D, refererer jeg til Misjonskirken Norges satsingsområde.

EN HELHETLIG STRATEGI

Når vi snakker om Levende tro med stor L, snakker vi om den konkrete planen som kom ut av barne- og familierådet. (Rådet fikk etter hvert navnet Levende tro-rådet, da arbeidet med Levende tro ble rådets eneste oppdrag. Heretter kalles rådet Levende tro-rådet når jeg omtaler det.) Levende tro er altså en *metodisk plan for hvordan vi som menigheter utrufter voksne til å gi troen videre til de barn og unge de til enhver tid har rundt seg.*

For at arbeidet med disse lokale planene og metodene skal lykkes, bør menigheten ha et felles mål for arbeidet sitt, og dette målet bør gå som en rød tråd gjennom hele virksomheten på tvers av alle aldre.

La meg forklare hva jeg mener: I menighetene våre arbeider vi ofte avdelingsvis, og avdelingene er gjerne inndelt etter alder. Dette er naturlig fordi vi betjener ulike aldersgrupper. Dersom vi skulle tegne måten vi jobber på, kan det se ut som ulike båser (figur 1). Båsene kan være barnearbeid, ungdomsarbeid, familiearbeid, seniorarbeid – blant annet. I praksis har gjerne skottene mellom disse båsene vært vanntette, og hver avdeling jobber for seg.

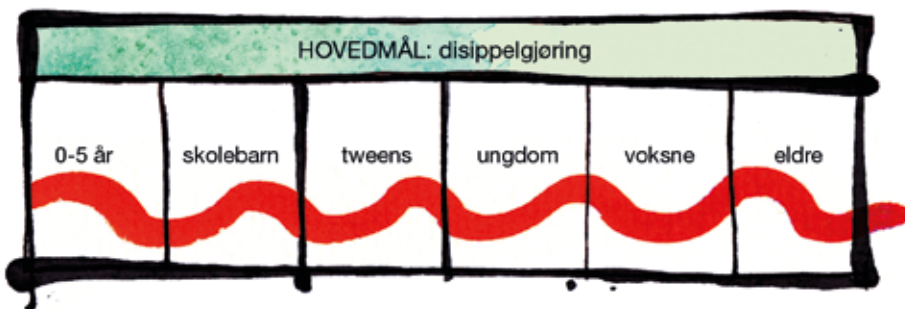
Jeg mener at for å lykkes, bør vi åpne opp slik at de vanntette skottene blir borte. Vi bør snakke sammen på tvers av avdelinger, og se på hvordan vi best kan jobbe mot vårt felles mål. Dette betyr ikke at all drift puttes inn i samme bås; vi bør fortsatt ha spesialtilpassede samlinger for ulike målgrupper.

Tradisjonelt jobber man temmelig atskilt i en menighet. Barne- og ungdomsarbeiderne jobber jevnt og trutt sammen med sine medarbeidere, mens hovedpastor gjør det samme med sine. De ulike avdelingene informerer gjerne hverandre og heier på hverandre, men de sitter sjelden sammen for å diskutere seg fram til hvordan de fra hver sin kant best kan jobbe for å disippelgjøre de unge.

Hva om vi omstrukturerte noe for å gi plass til denne samtalen, for på den måten la troen på hjemmebane gå som en rød tråd gjennom de ulike aldersgruppene? Vi vil fortsatt jobbe med hver våre hovedområder, og vi vil fortsatt gjøre ting atskilt. Men en slik omstrukturering ville ha hjulpet oss til å først ta en runde i fellesskap, der vi evaluerer det vi gjør opp mot vårt felles mål om disippelgjøring av de unge. En slik samtale ville kunne være

en god start på semesteret, og ville kunne hjelpe oss til å holde målet oppe i vår bevissthet.

En slik tenkning gir oss en rød tråd gjennom hele vår virksomhet, én tanke som gjennomsyrrer alt vi gjør – ideen om at hjemmet og hverdagen er vår hovedarena, og at det er der vi vil utruste og inspirere til et levd disippelliv.

Figur 1: Levende tro som en rød tråd igjennom alle virkegrenene våre

Når vi har denne bevisstheten, kan vi vurdere og evaluere alt vi gjør i lyset av det som er vårt hovedmål. Vi vil se på det vi gjør og spørre: Bidrar dette til at barnet får en mer rotfestet tro? Gjør dette menigheten i stand til å leve ut og snakke om sin tro i hverdagen? Kort sagt: Fører dette oss nærmere målet om at den unge skal bli disippelgjort?

**En slik tenkning gir oss en rød tråd
gjennom hele vår virksomhet,
én tanke som gjennomsyrrer alt vi gjør.**

En slik helhetstenkning vil kunne være en strategi for arbeidet med disippellivet i menigheten. Den vil være en hjelp når vi utformer årlige planer for å utruste alle til et hverdagsliv der troen har sin naturlige plass. Et viktig element i dette er altså at hjemmet er vår viktigste arena, og at det er flere hverdager i livet enn søndager. Vi ønsker at den unge skal vokse inn i en levende relasjon med Jesus, og det er de nærmeste pårørende som har den største innflytelsen mens barna er små. I dette anerkjenner vi også betydningen av relasjoner i det å overføre noe så dyptliggende som tro.

Når hjem og kirke jobber sammen og drar i samme retning, blir innflytelsen større. Ved å jobbe sammen utrustes «alle de hellige» til å vise hverandre og andre stadig flere biter av hvem Gud er, og hva han betyr for oss. På den måten kan vi «bli i stand til å fatte bredden og lengden, høyden og dybden, ja, kjenne Kristi kjærlighet»⁹ og vokse som disipler av Jesus Kristus med en levende tro på ham.

**Når hjem og kirke jobber sammen
og drar i samme retning,
blir innflytelsen større.**

Dette leder oss inn i det som er det aller viktigste i dette arbeidet, nemlig din og min relasjon til Gud. Jeg kan faktisk ikke snakke om Levende tro-planer, disippelliv, ideologi eller strategier for tro på hjemmebane uten først å rette oppmerksomheten mot hvor jeg selv er i forhold til Gud. Vi blir så fort opphengt i metoder og strategier når vi snakker om å gi troen videre til neste generasjon. Men tro kan ikke læres bort. Den leves, og ut fra det smitter den. Dermed handler dette om det hver av oss dypest sett er kalt til: å leve tett på Jesus, uansett hva livet byr på. Jesus skrellet bort det meste da han overleverte det som virker å ha vært uhyre viktig for ham. Det han sto igjen med, gjentok han flere ganger: «Bli i meg! Bli i min kjærlighet!»¹⁰ Det er utgangspunktet når vi snakker om en levende tro i hjemmet.

NØKKELBEGREPER

Før vi går videre, er det noen nøkkelord som er verdt å få med seg.

I Levende tro-planene har vi brukt begrepet **mobil tro**¹¹ når vi har forklart hva målet vårt er. Mobil tro viser til det faktum at vi ønsker at barna våre skal finne fram til en tro som blir med dem på flyttelasset når de drar hjemmefra

⁹ Efeserne 3,18.

¹⁰ Johannes 15,4–9.

¹¹ Det var Bård Hallesby Norheim som først gjorde Levende tro-rådet kjent med begrepet *Mobil tro*. I artikkelen «Back to basic» beskriver han blant annet hva dette innebærer i en postmoderne tid. <http://www.ungdomsarbeid.no/tema/praksiser/back-to-basic/>

og blir studenter – troen er mobil, med andre ord. Gjennom ungdomstiden har de ideelt sett fått anledning til å bryne seg på (noen av) de vanskelige trosspørsmålene, og de har erfart at det ikke er farlig å stille dem. Troen blir ikke avhengig av et bestemt miljø, fordi den har blitt jobbet med og integrert i den unge. Troen har vokst seg slitesterk, den vil tåle voksenlivet og hige etter en stadig dypere relasjon til Jesus. Når den unge blir voksen, overtar menighetens arbeid blant de voksne. Gjennom gudstjenesteliv, smågrupper og annen undervisning og felleskap, vil den unge kunne hjelpes videre i det å modnes som Jesu etterfølger. Levende tro og Disippelliv har således samme utgangspunkt og hensikt: stadig større kjennskap til og en dypere relasjon til Kristus.

I tillegg er ordet **disippelpuls**¹² viktig. Disippelpuls vi si å ha faste rutiner for ulike åndelige øvelser som kan hjelpe den enkelte til å holde troen levende. Slike øvelser – eller pulsslager – kan være bønn alene eller sammen med andre, det kan være å delta på eller å bidra i gudstjenester, å snakke med andre om tro, å ha en tjeneste, å være med i en smågruppe, å synge lovsanger ... Her er bredden stor og mulighetene mange.

Akkurat som hjertets puls har en rytme, ser vi for oss at troen trenger en fast puls for å leve. Noen ganger slår pulsen raskere – du gjør noen ting litt oftere, du kan for eksempel be stadig. Andre ting gjør du sjeldnere – det har en roligere puls; så som å delta på en retreat, leir, en kristen sommerfestival eller lignende.

Undersøkelser viser at enhver troende trenger slike pulsslager for å holde troen levende. De pulslagene folk flest nevner og opplever som viktige, har vi satt inn i planen, og vi ønsker å inspirere menighetene til å lage et opplegg for å gi menighetsmedlemmene redskaper til å la disse pulslagene begynne å slå i hjemmenes hverdager. Hvordan disse pulslagene får sitt uttrykk, varierer med hvem som bor i hjemmet. I Levende tro-planen ønsker vi å inspirere menighetene til å ha samlinger der man hjelper familier i gang med ulike pulsslager, og til å fortsette å inspirere dem til å leve ut dette også når livssituasjonen endrer seg.

Tomas Sjødin skriver om disse pulslagene, og omtaler dem som en slags *monotoni* i hverdagen. Og han sier vi ofte kan være litt redde for dem

12 H. Haugland, *Misjonskirken UNGs årsmelding, 2009–2010*.

og fortsetter: «Jeg lurer på om ikke denne monotonien handler om ganske velkjente ting: å fortsette å gå på gudstjeneste, motta nattverd, finne noen stunder midt i alt omkring oss da man kan la hjertet sitt stilne ved Guds [...] I det regelmessige fødes en ro som jeg tror er en av det åndelige livets store gaver».¹³

Et tredje begrep jeg vil dra fram er **Levende tro-briller**. Det handler rett og slett om bevisstgjøring og er et sett med imaginære briller. Når vi ser på det som skjer i menigheten gjennom Levende tro-brillene, vil vi spørre: Hvordan kan vi gi det vi allerede gjør en liten twist, slik at dette ikke forblir kun i kirken, men fortsetter å leve og vokse også når folk kommer hjem? Dette betyr at man ikke trenger å finne på så fryktelig mye nytt for å bli en menighet med fokus på disse tingene. Tro meg, det er mye som kan gjøres med en bevisstgjøring og noen små grep. I kapittel 14 beskriver jeg hvilke endringer vi gjorde i Skien som følge av at vi tok på oss Levende tro-briller.

Når en menighet innarbeider en Levende tro-plan, og begynner å gjøre ting med Levende tro-brillene på, fyller vi på mange måter ei verktøykasse. Og der er vi ved det fjerde begrepet jeg vil nevne: **verktøy**. Levende tro presenterer ikke noen nye verktøy, men gjennom planen ønsker vi å legge til rette for at den enkelte blir gjort bevisst på hvilke verktøy de faktisk har tilgjengelig, og at de blir øvd opp i å bruke dem. Videre ønsker vi å utruste den enkelte til å lære neste generasjon å bruke de samme verktøyene. Et slikt verktøy kan være bønn. Vi vet jo at vi kan be, det har vi alltid gjort som en del av den kristne menighet. Men tar vi Levende tro-brillene på, ser vi hvordan vi helt konkret kan øve oss i å be sammen hjemme, slik at bønn blir en naturlig og integrert del i hjemmet. Vi begynner å bruke verktøyet i det livet og den hverdagen vi har.

I arbeidet med å disippelgjøre mennesker, er det én ting som er helt essensielt; det angår alle, utdypes over tid og gir livet en dypere mening og større glede. Det går på tvers av alder, kjønn og interesser, og gjør at man kan lære mer om både seg selv, om andre, om Gud – om man er åpen for det. Jeg tenker på relasjoner. Jo mer jeg har jobbet med at troen skal smitte fra én

13 T. Sjødin: *Mens du hviler*, Vårt Lands forlag, 2014.

til en annen, ser jeg at dette ikke kan gjennomføres uten at vi jobber for at gode relasjoner skal etableres og vokse. Det handler om relasjoner mellom barn og ledere, mellom jevnaldrende, mellom unge voksne og eldre, mellom meg selv og mine naboer og kolleger, mellom foreldrene til barnas venner, mellom menigheten og lokalsamfunnet – jeg kan fortsette i det uendelige.

***Ekte innflytelse kan kun skje
når gode relasjoner er på plass.***

Ikke minst gjelder det relasjonen mellom barna og deres foreldre. For ekte innflytelse kan kun skje når gode relasjoner er på plass. Derfor er det å legge til rette for at gode relasjoner skal utvikle seg og vokse, noe vi som menigheter bør ta tak i hvis vi ønsker å utruste flokken vår til å leve som etterfølgere av Jesus. Vi er bedre sammen! Levende tro kan ikke gjennomføres om vi ikke gjør det sammen. Dersom vi ser at vi er en del av et fellesprosjekt, hvor alle kan ha innflytelse slik at neste generasjon får en god relasjon til Gud, da vil Levende tro-planene kunne lykkes. Da vil vi kunne se stadig flere mennesker, unge som eldre, velge å ville leve som etterfølgere av Jesus.

TRO SOM SMITTER

Så hva gjør at troen blir værende i et ungt menneskes hjerte? For det første er det avgjørende hvilke verdier som er bærende verdier i *hjemmet*, og hvordan disse leves ut i hverdagen, blant annet som kristen praksis. Det begrunnes med at den sterkeste relasjonen som finnes er den mellom foreldre og barn, og at vi er langt mer hjemme og i våre hverdager enn vi er i kirken.

Dernest vet vi av forskningen fra Barna at det å *bidra i menighetsfellesskapet* har stor betydning. Dersom man i tillegg bidrar sammen med en voksen som man har en nær relasjon til, blir innflytelsen enda sterkere. Videre er det av uvurderlig betydning at de unge har et godt fellesskap i menigheten, at de rett og slett har venner der. Jeg pleier å si at et godt ungdomsmiljø begynner med babytrall. Det betyr selvsagt ikke at alle må begynne med babytrall. Det jeg forsøker å si, er at vi må starte så tidlig som mulig med å styrke relasjonene mellom barna, mellom deres foreldre og

mellom barna og deres ledere. Vi kan ikke forvente at 15-åringene plutselig skal finne godt ut av det med hverandre, dersom de ikke har noen relasjon til hverandre fra før.

Undersøkelser (Birkedal¹⁴) bekrefter dette: Dersom det skjer endringer i en ungdoms religiøse identitet, er denne endringen mer avhengig av miljø og venner enn av hjemmet. Dette taler nok en gang for viktigheten av å legge til rette for et godt vennemiljø i kirken. Ansvaret for at et slikt miljø skal vokse fram, ligger på menighetens ledelse. Det er deres oppgave å sørge for gode strukturer. Men ansvaret ligger også på foreldrene, som kan ta initiativ til, oppmuntre til og stille seg positive til at den unge deltar på det kirken legger opp til. I tillegg bør foreldrene snakke positivt om og legge til rette for at de unge treffes også utenom de formelle samlingene.

Også *andre voksne* kan få avgjørende betydning. Her spiller lederen en viktig rolle. Dermed står vi igjen med fire viktige faktorer for at troen skal slå rot i den unge:

- at hjemmet og foreldrene er tydelige med sin tro
- at den unge kan være med og bidra
- at den unge har et godt vennemiljø
- at ledere og andre voksne er seg sitt ansvar bevisst

Hver av disse vil bli berørt på ulike måter på de neste sidene. Vi skal se på hva vi som menigheter kan gjøre for å legge best mulig til rette for at disse faktorene blir styrket i menighetene våre.

Levende tro handler om å legge opp et løp der hver av oss utrustes til å leve livet med en integrert tro, midt i vår hverdag og våre hjem. Tematikken angår altså oss alle sammen, ikke bare dem som har barn i huset. Det er også viktig å huske at det er mange faktorer som spiller inn når et ungt menneske skal finne ut av sin livsvei, jeg ønsker på ingen måte å gi den dårlig samvittighet som opplever at barna velger troen bort!

Når vi snakker om hvordan vi lever hverdagene våre, står vi i fare for å ende opp i moralisme. Jeg vil ikke være et talerør for det. Levende tro handler om at jeg lever nær Gud, og ikke om at jeg tar meg selv i nakken for å oppnå et resultat. Når jeg pleier min relasjon til Gud, kan han blåse liv i min tro slik at den kan smitte over på dem jeg omgås i hverdagen. Tenkningen

¹⁴ Henvisning til Birkedal i NLA's undersøkelse i 2013.

bak Levende tro handler om å leve et liv der vi elsker Herren vår Gud av hele vårt hjerte, av hele vår sjel og av all vår kraft; selve planen gir oss konkrete verktøy til å formidle dette livet på måter som er relevante for mottakeren.

***Når jeg pleier min relasjon til Gud,
kan han blåse liv i min tro slik at den kan smitte
over på dem jeg omgås i hverdagen.***

INSPIRASJONSKILDER

I arbeidet med Levende tro i Misjonskirken UNG har vi søkt mot flere inspirasjonskilder. De fleste av disse er amerikanske, og jeg er klar over at det ikke bare er greit. Jeg skulle ønske vi hadde gode, norske kilder; både til hvordan ting kan gjøres og til statistikk. Det som er gjort i Norge med tanke på forskning, er imidlertid ikke så bredt som det vi finner i USA. Selv om de fleste tallene jeg viser til i denne boka er amerikanske, peker de i en retning og viser en tendens som vi også kan se her hjemme: Unge faller fra menighetslivet, og mange av dem også fra Gud. Videre har de i USA veldig mange flere ressurser enn vi har her, og dermed også mulighet til å teste ut flere ting. Det gjør det lett å skjele mot det amerikanske når det gjelder måter å gjøre ting på. Vi har gjort det. Men det må understrekes at vi har omarbeidet en hel del og gjort det til vårt eget. Dessuten har vi testet ut en del og sett hva som kan fungere og ikke; det er først når man gjør ting i egen kontekst at man ser om det har validitet eller ei.

Jeg har allerede nevnt Mark Holmen og hans «Faith@home»-prosjekt¹⁵. Han var den som først satte i gang tankene for min del, og jeg har også lært masse av ham når det gjelder å legge opp de praktiske Levende tro-samlingene.

Gjennom ham kom jeg også i kontakt med George Barna og Barna Group. George Barna var i mange år leder for stiftelsen som forsker på barn, unge og familier i forhold til tro, samfunn og kirkeliv, og har nærmere

40 års erfaring i feltet. Hvor mange tusen mennesker han har snakket med og intervjuet, vet han kanskje ikke selv engang, men resultatene av arbeidet er tydelige.

The Barna Group er i dag ledet av David Kinnamann, en mann som har skrevet flere bøker som belyser dette temaet. Han har skrevet masse om hva det er som gjør at de unge voksne forlater kirken, og forskningen hans bekrefter at det ikke nødvendigvis er troen på Gud som blir borte. Troen på menigheten, derimot, og på hvordan kirken fungerer, har smuldret bort for mange av hans respondenter. Kinnamann skriver også om hva kirken kan gjøre for å møte denne gruppen unge voksne på en bedre måte, uten at det betyr at man går på kompromiss med budskapet om Jesus. Snarere tvert imot! Konklusjonen etter mye og grundig forskning viser at en større integrasjon mellom tro og arbeid, mellom tro og hjem, samt oppfølging og disippelgjøring av de unge, vil kunne føre til at langt flere holder fast i sin relasjon til og tro på Jesus.

Sist, men ikke minst, har jeg hatt stor nytte og glede av å bli kjent med Orange. Orange er en bevegelse som har sitt utgangspunkt i menigheten North Point Community Church i Atlanta, Georgia. For noen år siden etablerte de en gruppe som forsøkte å tenke nytt rundt barnarbeidet i menigheten. Bakgrunnen var de samme statistikkene som jeg har vist til. De erkjente at det var to størrelser som hadde stor innflytelse når det kom til de unges trosliv: hjem og menighet. De spurte: Hva skjer om vi kombinerer disse to kreftene, og legger til rette for at kirken og hjemmene gjør felles sak i det at barna finner en tro? De erkjente styrken i hjemmets betydning, men så at hjemmene vanskelig kunne klare dette alene. Derfor begynte de å jobbe målrettet for å sette alle foreldre i stand til å leve ut troen sin, midt i hverdagen.

Siden oppstarten av dette har Orange drevet et svært målrettet arbeid der de setter menigheter i stand til å utruste foreldrene, og de har utarbeidet mange ressurser til inspirasjon og hjelp. Blant annet er boka *Parenting Beyond Your Capacity* svært nyttig, der Orange trekker fram fem verdier som er bærende i deres arbeid med dette.

Selv om vi sier ting på en annen måte enn Orange, kommer prinsippene i verdiene til syne også i de tingene vi gjør. Før vi går videre, la oss ta en kikk på hva disse verdiene er:

¹⁵ <http://www.faithathome.com>